

داوایت ها و حکایت های شهرین تربیتی

تألیف:

علیرضا احمدیان

محبوبه کیامرثی

سرشناسه	: احمدیان، علیرضا، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: روایت‌ها و حکایت‌های شیرین تربیتی / تألیف علیرضا احمدیان، محبوبه کیامرثی.
مشخصات نشر	: تهران: پادینا، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۰۶ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۸۸-۴۶-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: داستان‌های اخلاقی -- قرن ۱۴.
شناسه روده	: کیامرثی، محبوبه، ۱۳۶۰ -
ر. ب. کنگره	: ۱۳۹۶PIR۴۲۴۹/الف۹،۳۳۵
رده بندی دیوید	: فا ۳/۶۲۰۸۸
شماره کتابشماره ملی	: ۵۰۰۴۵۴۵

روایت‌ها و حکایت‌های شیرین تربیتی

تألیف: علیرضا احمدیان، محبوبه کیامرثی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۸۸-۴۶-۷

ناشر: انتشارات پادینا

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد - نوبت چاپ: تهران، اول ۱۳۹۶

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

تلفن: ۷۷۴۲۱۷۵۷ (۰۲۱) همراه: ۰۹۰۲۵۰۸۸۳۸۱ www.padinapub.com

padina.pub@gmail.com

Padina Publication. Padina Publication. Padina Publication. Padina Publication

زبان بیان داستان، تمثيل، حكايت و عبارت استعاري، زباني است كه سعي مي‌كند تا جهت اصلاح و ايجاد فضاي درمان‌بخش براي مخاطب با شيوه سيستمي به پالايش ذهني و رفتاري وي بپردازد. تاريخچه تكويني تمثيل‌ها و حكايت‌هاي تربيتي و دامنه و استفاده چارچوب دار، نيمه علمي، نيمه ساختار يافته از حكمت‌هاي تربيتي و تعليمي داستان‌ها، حكايت‌ها و روايت‌ها در جهت تربيت به اصطلاح بدون ساختار و ضمني به نقل‌ها و حكايت‌هاي مادر بزرگ‌ها و پدر بزرگ‌ها، والدين، معلمان، جوانان و اقوام، مراقبان و پرستاران، روحانيون و مبلغان مذهبي بر مي‌گردد و اين سير تحولي و تكويني از يك روانشناسي عاميانه از فرهنگ عاميانه^۱ و افكار خرده فرهنگ‌ها^۲ كه به طور پراكنده، نامازمان يافته از نظر چارچوب‌بندي و هدف بندي، به يك مداخله تربيتي جدي، چارچوب‌مند، معتبر، آري‌تواناندي كه حرف‌هاي بسياري در تبديل شدن به يك روش تربيتي ضمني فراگير و نافذ را در كنار بسياري از مكاتب و روش‌هاي معتبر مداخله‌هاي درمان رفتاري را داراست، رشد و تحول يافته است. حكايت‌هاي تربيتي كه از خزانه غني و گنجينه تاريخي، اجتماعي و فرهنگي انساني سرچشمه شده و در عصر حاضر براي مخاطبان قابل بهره‌برداري است، و حتي اگر توسط متخصصان عاقل رفتاري در جهت پرورش رفتاري بهره‌برداري شوند سبب‌ساز اثراتي درمان‌بخش^۳ خواهند بود و استندها، آن‌ها مي‌توان فضاي مطمئن و ايمن را براي تحقق يك تربيت رفتاري مؤثر طرح‌ريزي و به اجرا رساند (برنز، ۲۰۰۵). در جوامع صنعتي و نيمه‌صنعتي در حال توسعه پرجمعيت كه ملت‌ها با كمبود منابع اقتصادي، رفاهي مواجه‌اند و همواره رقابت شديد، عناصر گزينشي، برچسب‌ها و انگ‌هاي اجتماعي، تهديدهاي شغلي، ضعف فرهنگي، هجوم عناصر ارتباطات جمعي و در كل يك ماهيت اجتماع هنجار محور بر فضاي آن‌ها حاكم است، پذيرش، مراجعه و اصلاح رفتاري (رجوع به متخصصان علوم رفتاري، روحانيون و ناصحان) همواره با مقاومت و طرد پنهان و آشكار همراه است، چنانچه پذيرش و حركت به سوي اصلاح رفتار در اين جوامع بسيار محدودتر از جوامع پيشرفته است. لذا بسياري

1- FOLK PSYCHOLOGY

2- SUB-CULTURE

3- HEALING

روایت‌ها و حکایت‌های شیرین تربیتی

افراد نیازمند اصلاح رفتار در وحله نخست، دچار بودن کژ رفتاری‌ها و ضعف‌های رفتاری را در خویش منکر هستند و یا در صورت پذیرش این ناتوانی در استاندارد سازی رفتاری که از شرع و عقل برخاسته، از ورود و تداوم در تذکر، محاسبه، تهذیب و تزکیه نفس و در نهایت جلوگیری از عود این بداخلاقی‌ها اجتناب می‌کنند. بهره از حکمت‌های درمان‌بخش حکایت‌های نافذ تربیتی در جوامع سنتی، در حال توسعه و دارای بافتی که اجتماع محوریت بیشتری دارد، سبب می‌شود طرح‌واره جناب و مقاوم‌تر گناه و بداخلاقی‌ها که سبب خود-همخوانی شدن بیماری‌های روان می‌شود، کمی دست‌کاری شود و به مانند تسهیل‌گری ویژه در پذیرش و قبول اختلال رفتاری به تردید و شک، سبب نصیحت‌های سلامت روانی مشروع و معقول خود بنگرد. در بین جلسات روان‌درمانی حکایت‌های تخصصی اصلاح رفتار مانند ژنراتوری عظیم که عمل تقویت‌کنندگی را به عهده دارد یک تداوم انگیزشی در فرایند درمان را سبب‌ساز می‌شود (برنز، ۲۰۰۵). استفاده مناسب از حکمت‌های داستانی، نایب‌ها و روایت‌های مستند و دارای هویت تاریخی معتبر و نیز بهره از عناصر قهرمانی و اسامی الهی واقعی شکاف و خلأ غلبه کلامی در فضای نصیحت و اندرز را با تصویرسازی نزدیک به واقعیت خود پوشش می‌دهد. غالب افراد نیازمند به اصلاح رفتار و روح صاحب یک تفکر وابسته به تجسم در سیار مادی و عینی انگارانه (کانکریت) هستند که کلام اندرزگونه محض و موعظه خشک که در بحال توسط یک متخصص اصلاح رفتار مانند روحانی، معلم، مشاور، والدین، ریش‌سفید ... که در میان رای، طراز فکری انتزاعی بالاتر (پیشرفته و متعالی) را برای مخاطب خسته‌کننده و ناکارآمد می‌نمایند که استفاده از حکایت‌های تخصصی اصلاح رفتار می‌تواند این نشاط و صحنه‌آرایی تخیلی و تجسمی را برافروزی کند (برنز، ۲۰۰۵). با بهره از تمثیل‌ها و تشبیه‌های تخصصی اصلاح رفتار در درون این حکایت‌های روان‌شناسی، روانکاوانه می‌تواند بسیاری از توضیحات اضافه و تفسیرهای جانبی، بازگشت دوباره به مفاهیم گذشته، سعی در تصویرسازی با کلام، صرف نمودن انرژی روانی و اصطکاک‌های

روایت ها و حکایت های شیرین تربیتی

کلامی و سایر اتلاف کننده های نشاط و آمادگی متخصص اصلاح رفتار را با سیالی، قابلیت های بالا در تصویرسازی و نفوذ در ادراک و ... که در درون این حکایت ها موجود است، پیشگیری نموده و از فرسودگی فیزیکی و ذهنی خویش بکاهد. آنچه که از استفاده ها و فواید بهره از عناصر حکایت های تخصصی اصلاح رفتار حاصل می شود یک معادله دو طرف سود - سود را هم برای مخاطب و هم متخصصین علوم رفتاری رقم می زند. آدامز (۲۰۰۹) گزارش می دهد که بهره از حکایت ها و داستان های تخصصی اصلاح رفتار در تفهیم سازی عناصر درمانی روان شناختی فراوانی مجموع کلمات در جلسه موعظه و اصلاح رفتار به ۵ تا ۷ برابر کلمات کمتر، تقلیل یافت و یا در واقع برابر کار کلام توسط متخصص علوم رفتاری صرفه جویی شد. قاعده ایجاز (بهترین و جامع ترین تبیین ها برای پدیده ها با کمترین مفاهیم و عناصر کلامی و به قول عامیانه صغری، کبری چینی) در مورد فلسفه استفاده از حکایت های تخصصی اصلاح رفتار صادق است و با استفاده از این عناصر درمان بخش ساعت ها، جلسات طولانی مدت موعظه و اندرز و حتی روان درمانی را کاهش داد.

استعارات نهفته در حکایت های تخصصی اصلاح رفتار به صورت یک عنصر متعالی خارجی وارد حوزه ذهنی (شناختی) بیمار شده و بسیار کارآمدتر، قابل سترس تر از یک کلام خام درمانی، یک روان درمانگر عمل نماید و در حوزه ذهنی (شناختی) بیمه هشدار و هشیار بیمار حیات هشدار دهندگی خویش را در ایجاد و یا بازداری از یک رفتار یا شناخت روان شناختی برای هدف بهداشت روان و رفتار مخاطب، زنده و آماده نگه دارد (برنز، ۲۰۰۵).

فهرست برخی اثرات درمان بخش نهفته در محتوای حکایت ها و روایت ها از دیدگاه برنز (۲۰۰۵):

- ۱- ایجاد فعال سازی یک سری تعامل های پیچیده در سازمان روان شناختی مخاطب به صورت ماهیت متقابل، چرخشی و درهم تنیده.

- ۲- زمینه تعلیمی، آموزشی، تربیتی و بالینی در جهت اصلاح رفتار.

- ۳- توان دور زدن، پل زدن و درهم شکستن مقاومت ها و مکانیسم های دفاعی ناپخته را دارا باشد (دعوت نامه ای برای ورود و تداوم تزکیه و تهذیب نفس است).

روایت‌ها و حکایت‌های شیرین تربیتی

- ۴- فراهم کردن صور خیال (تخیل سازی) و تصویرسازی پویا برای مفاهیم و سازه‌های تربیتی.
- ۵- افزایش و ارتقاء مهارت‌ها و توانایی‌های حل مسئله و زندگی در خزانه روان‌شناختی مخاطب در روزهای سخت زندگی.
- ۶- صاحب یک اسطوره یا قهرمان^۱ است که هادی عناصر تربیتی مطلوب بوده و سازه همانندسازی پرورشی را در مخاطب بسازد.

اسطوره و قهرمانان داستان‌ها و حکایت‌های سبب می‌شوند بیمار از این شناخت معیوب که مشکل و گرفتاری که او با آن مبتلا است خیلی خاص و منحصر به اوست رهایی یابد، چرا که همگانی دیدن و اشتراک درد و آزارش با درد اسطوره‌ها و قهرمانان انسانی ماهیتی تسکین‌بخش دارد (یالوم، ۱۹۷۵). فیلسوف مشهور غربی، امانوئل کانت معتقد بود که استدلال برای ذهن‌های غیرمنطقی (مانند گناهکاران و مجرمان - نظر مولف-) هرچند هم منطقی باشد، باز هم ممکن است از چنگ یک ذهن ضعیف بگریزد (سورنور)، مگر این که به کمک تصویرسازی ذهنی در ذهن نفوذ کند (با اقتباس از صاحبی، ۱۳۸۹).

صاحبی (۱۳۸۹) چهار قلمرو اصلی و اساسی حکایت را این‌طور بیان می‌کند:

- ۱- قلمرو شناختی: توانمندی و نفوذ حکایت در ارتقاء دانش و اطلاعات.
- ۲- قلمرو عاطفی: توانمندی اصلاح عاطفی و هیجانی، پلایان، درون فکنی، درون فکنی، عناصر غم و شادی و ...
- ۳- قلمرو بین فردی: توانمندی اصلاح و ایجاد روابط سالم و به هم پیوسته انسانی در چارچوب استانداردهای روان‌شناختی.

روایت ها و حکایت های شیرین تربیتی

۴- قلمرو شخصی و یا فردی: توانمندی بصیرت (بینش) به خود، اصلاح و تسلط به آسیب های شخصی خویش، ارتقاء مهارت و توانمندی های حل مسئله و مدیریت روانی خویش.

امیر مؤمنان علی (ع):

مَا أَكْثَرَ الْعِثْرَ وَأَقْدَرُ الْإِغْتِبَارَ

درس های عبرت چه بسیارند و عبرت گیرنده اندک است

(عبرت گیرندگان چندانند، -)

(نهج البلاغه، حکمت ۶۷)

www.ketabonline.ir